

Dosarul nr. 2r-14/2022
2-21089508-01-2r-0512022

prima instanță: Judecătoria Edineț, sediul Central (jud: E. Pșenița)
instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud: S. Procopciuc, E. Grumeza, N. Chircu)

DECIZIE

26 ianuarie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție,

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Galina Stratulat

Examinând recursul declarat de Margarita Cuhari,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Margarita Cuhari
împotriva lui Teodor Botnarescu cu privire la încasarea pensiei pentru întreținerea
copilului,
împotriva încheierii din 9 decembrie 2021 a Curții de Apel Bălți,

c o n s t a t ă :

La 14 iunie 2021, Margarita Cuhari a depus cerere de chemare în judecată
împotriva lui Teodor Botnarescu cu privire la încasarea pensiei pentru întreținerea
copilului.

Prin hotărârea din 14 septembrie 2021 a Judecătoriei Edineț, sediul Central s-a
acțiunea Margaretei Cuhari. S-a încasat de la Teodor Botnarescu în beneficiul
Margaretei Cuhari pensia pentru întreținerea copilului minor în sumă de 820 de lei/
lunar, începând cu 14 iunie 2021 și până la atingerea majoratului acestuia. S-a
încasat de la Teodor Botnarescu în beneficiul Margaretei Cuhari cheltuielile de
asistență juridică în mărime de 2 000 de lei. S-a încasat de la Teodor Botnarescu în
beneficiul statului, taxa de stat în mărime de 295 de lei.

Invocând netemeinicia hotărârii primei instanțe, la 13 octombrie 2021, avocatul
Vasile Martin, în interesele Margaretei Cuhari, a declarat apel, solicitând casarea
hotărârii.

Prin încheierea din 12 noiembrie 2021 a Curții de Apel Bălți nu s-a dat curs
apelului, s-a acordat apelantului termen până la 06 decembrie 2021, ora 17:00 pentru
lichidarea neajunsurilor și anume: prezentarea apelului motivat cu semnătură
olografă sau omologată, în copii pentru toți participanții la proces, cu înregistrarea
acestora până la data limită în secția evidență și documentare procesuală a instanței
de apel. S-a explicat apelantului că, în caz de neîndeplinire în termenul stabilit a
indicațiilor din prezenta încheiere, cererea de apel se va considera nedepusă și va fi
restituită.

Prin încheierea din 9 decembrie 2021 a Curții de Apel Bălți s-a restituit
Margaretei Cuhari apelul declarat împotriva hotărârii din 14 septembrie 2021 a

Judecătoria Edineț, sediul Central, urmare a neîndeplinirii în termen a indicațiilor instanței de apel expuse în încheierea de a nu da curs.

La 23 decembrie 2021, Margareta Cuhari a declarat recurs, împotriva încheierii din 9 decembrie 2021 a Curții de Apel Bălți, solicitând casarea acesteia ca neîntemeiată.

În motivarea recursului a invocat că consideră încheierea instanței de apel pasibilă casării, deoarece din încheierea de a nu da curs apelului a concluzionat că și intimatul a depus apel, respectiv nu a dat atenție încheierii, mai mult avocatul încă la 13 octombrie 2021 a depus cerere de apel motivat și careva motivare suplimentară nu urma să prezinte.

În conformitate cu art. 425 Cod de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Curtea de Apel Bălți a pronunțat încheierea contestată la 9 decembrie 2021 și a expediat participanților la proces copia încheierii prin scrisoarea de însoțire din 14 decembrie 2021 (f.d. 41), astfel, recursul declarat la 23 decembrie 2021, este în termen.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) Cod de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat și care urmează a fi respins cu menținerea încheierii instanței de apel din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 427, lit. a) Cod de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Materialele cauzei atestă că la 13 octombrie 2021, avocatul Vasile Martin, în interesele Margaritei Cuhari, a declarat apel, solicitând casarea hotărârii din 14 septembrie 2021 a Judecătoria Edineț, sediul Central.

Prin încheierea din încheierea din 12 noiembrie 2021 a Curții de Apel Bălți nu s-a dat curs apelului, s-a acordat apelantului termen până la 06 decembrie 2021, ora 17:00 pentru lichidarea neajunsurilor și anume: prezentarea apelului motivat cu semnătură olografă sau omologată, în copii pentru toți participanții la proces, cu înregistrarea acestora până la data limită în secția evidență și documentare procesuală a instanței de apel. S-a explicat apelantului că, în caz de neîndeplinire în termenul stabilit a indicațiilor din prezenta încheiere, cererea de apel se va considera nedepusă și va fi restituită.

Încheierea instanței de apel prin care nu s-a dat curs apelului a fost expediată reprezentantului apelantului, și anume avocatului Martin Vasile, prin intermediul poștei electronice la 15 noiembrie 2021 (f.d. 37).

Or, urmare a neîndeplinirii indicațiilor instanței de apel expuse în încheierea din 12 noiembrie 2021, prin încheierea din 09 decembrie 2021 a Curții de Apel Bălți s-a restituit Margaritei Cuhari apelul declarat împotriva hotărârii din 14 septembrie 2021 a Judecătoria Edineț, sediul Central.

Așadar, după cum denotă actele cauzei, încheierea din 12 noiembrie 2021 a Curții de Apel Bălți a fost comunicată reprezentantului apelantei Margareta Cuhari, avocatului Vasile Martin, la data de 15 noiembrie 2021.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că încheierea recurată a fost adoptată în conformitate cu normele de drept procedural care reglementau acțiunile instanței la acea fază a procesului.

În susținerea acestei concluzii urmează a reține și prevederile art. 368, alin. (1) Cod de procedură civilă, care statuează că dacă cererea de apel nu întrunește condițiile prevăzute la art. 364 și 365 și dacă cererea este depusă fără plata taxei de stat, instanța de apel, în termen de 10 zile de la repartizarea dosarului, dispune printr-o încheiere, fără înștiințarea participanților la proces, să nu se dea curs cererii, acordând apelantului un termen pentru lichidarea neajunsurilor.

Pornind de la prevederile normelor de drept menționate, Colegiul conchide că instanța de apel corect nu a dat curs cererii de apel și ulterior a restituit cererea de apel, în cazul în care apelantul nu s-a conformat dispozițiilor din încheierea prin care nu s-a dat curs cererii de apel, și nu a prezentat apelul motivat în copii pentru toți participanții la proces.

Cu toate acestea, reprezentantul apelantului, în termenul acordat de instanță nu a înlăturat neajunsurile indicate în încheierea prin care nu s-a dat curs cererii de apel.

În acest sens, se impune a învedera că în conformitate cu art. 100 alin. (1), (1¹) din Codul de procedură civilă, cererea de chemare în judecată și actele de procedură se comunică participanților la proces și persoanelor interesate, contra semnătură, prin intermediul persoanei împuternicite, prin poștă, cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire, prin intermediul biroului executorului judecătoresc, la adresa electronică indicată în cererea de chemare în judecată sau înregistrată prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, sau prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui, precum și prin delegație judiciară. Cererea de chemare în judecată și actele de procedură ale instanței de judecată se comunică autorităților publice, persoanelor juridice de drept privat și avocaților prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, la care aceștia sunt conectați prin adresa electronică indicată în cererea de chemare în judecată, în alte acte ce atestă utilizarea poștei electronice.

În sensul art. 105 alin. (1¹), (5) Cod procedură civilă, citația sau înștiințarea se expediază autorităților publice prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor sau prin orice mijloc de comunicare ce asigură transmiterea și confirmarea primirii acestor acte. Citațiile și înștiințările expediate reprezentanților la adresa electronică înregistrată în Programul integrat de gestionare a dosarelor se consideră recepționate de către părți și alți participanți la proces.

Prin prisma normelor precitate, Colegiul consideră întemeiat argumentul instanței de apel prin care a indicat că confirmarea expedierii și recepționării documentului către partea interesată prin poșta electronică se atestă prin extrasul eliberat de către operatorul poștei electronice. În mod special, înscrisul dat conține: datele de identificare a poștei electronice a expeditorului și a destinatarului, data calendaristică, anul, ora expedierii, precum și atașamentul cu actul judecătoresc.

Cu titlu de excepție, în caz de eroare tehnică sau neexpediere a actului pe poșta electronică, extrasul menționat va cuprinde informații cu privire la aceste inexactități, cu alte cuvinte, expeditorul va primi un mesaj separat de la „Mail delivery system” sau extrasul dedus analizei va cuprinde mesajul de la „Mail delivery system” conform căruia operatorul poștal va explica cauzele care au stat la baza returnării mesajului către expeditor. De regulă, acesta este informat că

transmiterea mesajului nu a fost posibilă, deoarece adresa nu a fost găsită sau ea nu poate primi e-mailuri.

La caz, însă, astfel de mențiuni de eroare tehnică, odată cu expedierea actului judecătoresc la adresa electronică a avocatului Martin Vasile, lipsesc. Prin urmare, corespondența expedită avocatului prin intermediul poștei electronice se consideră recepționată la data livrării.

În conformitate cu art. 21 alin. (2) din Legea privind semnătura electronică și documentul electronic, dacă semnatarul și destinatarul documentului electronic nu au convenit altfel, moment al recepționării documentului electronic se consideră momentul intrării acestuia în sistemul informațional indicat de destinatar. În cazul în care destinatarul documentului electronic nu a indicat sistemul informațional respectiv, documentul electronic se consideră recepționat din momentul intrării acestuia în sistemul informațional al destinatarului, iar în cazul în care destinatarul nu dispune de un asemenea sistem – din momentul extragerii de către destinatar a documentului electronic din sistemul informațional prin care a fost transmis.

Or, la caz se atestă că în termenul acordat, până la 06 decembrie 2021, ora 17:00 apelantul n-a lichidat neajunsurile, deci n-a prezentat apelul motivat cu semnătură olografă sau omologată, în copii pentru toți participanții la proces.

În conformitate cu art. 110 Cod de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

În sensul art. 111 alin. (1) Cod de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească.

Art. 112 alin. (4) din Codul de procedură civilă, statuează că dacă actul de procedură trebuie efectuat nemijlocit în instanța judecătorească ori în o altă organizație, termenul se consideră expirat la ora care încheie programul lor sau la care încetează operațiunile respective.

Întru interpretarea normei precitate este cert că în cazul în care instanța de judecată a stabilit data și ora până la care trebuie efectuată acțiunea (operațiunea) procesuală, partea care trebuie să o execute are obligația de a îndeplini acțiunea (operațiunea) respectivă până la data și ora indicată în actul de dispoziție judecătoresc. Termenul imperativ stabilit de către instanța de judecată (judecător) este unul obligatoriu și peremptoriu, aceluși prevăzut de lege. Mai mult ca atât, în cazul în care actul de procedură trebuie efectuat nemijlocit în instanța judecătorească ori într-o altă organizație, termenul se consideră expirat la ora la care se încheie programul lor sau la care încetează operațiunile respective.

Astfel, la caz, instanța de apel just a remarcat faptul că termenul acordat pentru înlăturarea neajunsurilor, care au servit temei pentru a nu da curs cererii de apel, este unul imperativ, corespunzător, corect a conchis că omisiunea respectivă este imputabilă apelantului, lipsa diligenței devenind culpabilă și opozabilă acestuia.

De altfel, în temeiul art. 113 Cod de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

În acest context, instanța de apel corect a învederat că apelantul cunoscând că a depus încă la 13 octombrie 2021 cerere de apel împotriva hotărârii primei instanțe, fără a fi întrunite condițiile stabilite de lege la depunerea acesteia, avea obligația de a întreprinde toate măsurile necesare, după cum sugerează și jurisprudența CEDO (Van Harn versus Germany, nr.7557/03 din 11.09.2007) de a-și proteja drepturile sale de acces la instanță și de a îndeplini cerințele legale, fapt ignorat de apelant.

În conformitate cu art. 56 alin. (3) Cod de procedură civilă, participanții la proces sunt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. În cazul abuzului de aceste drepturi sau al nerespectării obligațiilor procedurale, se aplică sancțiunile prevăzute de legislația procedurală civilă.

Pornind de la caracterul obligatoriu al actelor judecătorești de dispoziție, justițiabilul trebuie să-și ajusteze conduita la indicațiile reflectate în actul de dispoziție judecătorească emis, dacă prin acesta destinatarului i-a fost fixat un termen-limită (termen de primare) pentru prezentarea dovezii de achitare a taxei de stat pentru cererea de chemare în judecată sau cererea de apel motivat, astfel încât acesta urmează să se conformeze cerințelor în discuție până la data și ora stabilită, să prezinte actele enunțate și să se asigure că ele vor ajunge la destinatar (la instanța de judecată) cel târziu la momentul stabilit în prealabil de către instanță. O altă abordare decât aceasta va echivala cu o încălcare a termenului de procedură, fixat de instanță.

Astfel, neîndeplinirea indicațiilor din încheierea de a nu da curs, în termenul stabilit, are ca efect pierderea unui drept procedural ce nu a fost exercitat în termenul legal imperativ, fără a aduce atingere dreptului subiectiv civil.

Colegiul învederează că conform jurisprudenței CtEDO (Ghinea contra Moldovei, cererea nr. 15778/05, hotărârea definitivă din 26 septembrie 2012), principiul egalității armelor este unul din elementele noțiunii mult mai largi a procesului echitabil, care prevede că fiecare parte trebuie să beneficieze de o posibilitate rezonabilă de a prezenta cauza sa în condiții care să nu-i plaseze într-o situație net dezavantajoasă în raport cu partea adversă. Curtea notează că aplicarea regulilor privind termenele de procedură este susceptibilă de a încălca principiul egalității armelor, în măsura în care fiecare dintre părți nu se vor bucura de aceleași mijloace pentru a prezenta argumentele sale (Varnima Corporation International S.A. vs Grecia, nr. 48906/06, §27, 28 mai 2009; Ben Naceur vs Franța, nr. 63879/00, §32, 03 octombrie 2006; Wynen contra Belgiei, nr. 32576/96, §32, CtEDO 2002-VIII).

În circumstanțele expuse se impune concluzia, că însuși apelantul nu a respectat drepturile sale procedurale și s-a eschivat de la îndeplinirea actelor de procedură în măsura stabilită de normele de drept procedural, ca ulterior să invoce încălcarea drepturilor sale. Or, părțile urmează să-și valorifice drepturile garantate de lege în termenul stabilit, aspect specific și speței deoarece, în conformitate cu art. 27 alin. (1) Cod de procedură civilă, disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.

Ca consecință, nelichidarea neajunsurilor expuse în încheierea de a nu da curs de către apelant, în circumstanțele descrise și în termenul stabilit de instanță, a impus adoptarea soluției de restituire a cererii de apel, în cazul în care conform dispozițiilor art. 14 și 16 din Codul de procedură civilă, în lumina interpretărilor date de CtEDO principiului preeminenței dreptului, actele de dispoziție judecătorească, în speță,

încheierea instanței potrivit căreia s-a instituit termen de prezentare a unor înscrisuri necesare pentru a fi dat curs apelului și a asigura o bună și normală derulare a procedurii, este obligatorie atât pentru participanții la proces, cât și pentru instanța de judecată, care a emis actul în cauză, obligație ce se regăsește și în principiile fundamentale a procedurii civile.

Deci, instanța de apel nu a dispus de o altă soluție legală, decât de a restitui cererea de apel, din motivul neînlăturării neajunsurilor indicate în încheierea, prin care nu s-a dat curs cererii de apel în termenul stabilit. Or, exonerarea arbitrării a apelantului de sancțiunile procedurale stabilite de prevederile legale precitate, în sensul prevederilor art. 10 Cod de procedură civilă, afectează exigențele unui proces echitabil în sensul art. 6 CEDO, conform cărora instanța de judecată are obligația de a asigura aparențele de imparțialitate și de a nu admite acte de intervenție arbitrară în favoarea sau defavoarea uneia din părți, având obligația concretizată și de jurisprudența Curții Constituționale, potrivit căreia una din caracteristicile constituționale ale statului de drept o constituie obligațiunea statului, autorităților lui publice, instituțiilor, persoanelor oficiale de a activa în limitele atribuțiilor lor, stabilite de Constituție și legi, or, instanțele de judecată nefiind o excepție în acest sens.

În acest sens, Colegiul consideră necesar de a reitera că conform art. 2 alin. (1) Cod de procedură civilă, procedura de judecare a cauzelor civile în instanțele judecătorești de drept comun și în cele specializate este stabilită de [...] Constituția Republicii Moldova, de prezentul Cod și de alte legi organice.

Normele de drept procedural civil din alte legi trebuie să corespundă dispozițiilor fundamentale ale Constituției Republicii Moldova și prezentului Cod. Totodată, potrivit Hotărârii Curții Constituționale nr. 3 din 20.01.2015, §41 importanța principiului legalității presupune ca legea să fie respectată, această exigență există nu doar pentru indivizi, dar în egală măsură și pentru autoritățile publice și private, în măsura în care legalitatea vizează actele agenților publici, exigența este ca aceștia să acționeze în limitele atribuțiilor care le-au fost conferite de lege, motiv din care, părțile în proces nu sunt scutite de obligațiile procesuale pozitive întru exercitarea corespunzătoare a obligațiilor legale. Or, în speță, apelantul nu a depus suficientă diligență, în vederea exercitării obligațiilor procedurale avute.

Astfel, Colegiul consideră că instanța de apel întemeiat a emis încheierea din 09 decembrie 2021, în cazul în care apelantul nu și-a exercitat în volum deplin drepturile procedurale, iar ca consecință a curmat în mod legal orice abuz din partea acestuia.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că încheierea instanței de apel este întemeiată și legală, iar argumentele invocate de recurentă sunt neîntemeiate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține încheierea instanței de apel.

În conformitate cu art. 427 lit. a), art. 428 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de Margarita Cuhari.

Se menține încheierea din 9 decembrie 2021 a Curții de Apel Bălți, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Margarita Cuhari împotriva lui Teodor Botnarescu cu privire la încasarea pensiei pentru întreținerea copilului.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Maria Ghervas

Galina Stratulat